

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 7.3.2018 / OM 20/021/2017

Rovaniemen kaupungin lausunto tuomioistuinviraston sijoittumisen kannalta keskeisistä asioista

Oikeusministeriö pyytää 7.3.2018 päivätyllä lausuntopyynnöllään Rovaniemen kaupungin kirjallista lausuntoa tuomioistuinviraston sijoittumisen kannalta keskeisistä asioista.

Rovaniemi, oikeudellisen osaamisen keskittymänä olisi perusteltu ja luonteva sijoituspaikkakunta sekä täyttäisi erinomaisesti myös alueellistamista koskevat edellytykset. Esityksemme perusteeksi haluamme saattaa tietoonne seuraavaa:

Miten tuomioistuinviraston sijoittaminen kaupunkiinne tukisi viraston tehtävien tuloksellista hoitamista? Mitä tuomioistuinviraston toimintaa tukevia muita viranomaisia ja toimintoja kaupungissanne on?

Rovaniemelle on muodostunut merkittävä oikeudellinen osaamiskeskittymä. Vuonna 1979 perustettu Rovaniemen hovioikeus on jo vuosituhannen vaihteesta alkaen omaksunut vahvan roolin tuomioistuintoiminnan laadun kehittämisessä. Erityisen merkittävää tässä, kansainvälistä tunnustusta saaneessa kehittämisessä, on ollut pyrkimys tunnistaa tuomioistuintoiminnan muuttuvan toimintaympäristön asettamia uusia haasteita niin kansallisella, eurooppalaisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Erityinen vahvuus on ollut myös kaikkien toimijoiden eli tuomareiden, muun lainkäyttöhenkilökunnan, syyttäjien ja asianajajien yhteistoimintaan perustunut toiminnan kehittäminen.

Lapin yliopistolla ja sen oikeustieteiden tiedekunnalla, joka kouluttaa tänä päivänä noin viidesosan Suomen juristeista, on myös ollut merkittävä rooli tässä kehittämisessä. Lapin yliopisto tarjoaa täysimittaiset oikeustieteellisten tutkintojen mahdollisuudet. Se turvaa myös asiantuntevan työvoiman saamisen Rovaniemellä sijaitseviin oikeudellista osaamista vaativiin työpaikkoihin. Oikeustieteiden tiedekunnan yhtenä strategisena painopistesuuntana on oikeusturva ja sen toteutumisen eri tavat ja muodot. Tutkintojen sisällön yhtenä painopistesuuntana on työelämälähtöisyys. Tämä muodostaa luontevan pohjan yhteistyölle käytännön toimijoiden suuntaan, ennen muuta koulutus- ja asiantuntijatehtäville Rovaniemen hovioikeuden vetämissä laatuhankkeissa.

Laatuhankkeissa on ollut aktiivisesti mukana myös muita yliopiston yksiköjä kuten kielikeskus vuorovaikutus-, esiintymis- ja kirjoitustaitojen kehittämisessä. Tiedekunnassa on jo pitkään tutkittu ja opetettu oikeusinformatiikkaa ja oikeuslingvistiikkaa, mikä on poiknut siellä vireää digitalisoitumisesta aiheutuviin oikeudellisiin haasteisiin liittyvää tutkimusta.

Tuomioistuinviraston yhtenä tehtävänä tulee olemaan tuomioistuinten toiminnan laadullisen kehittämisen tukeminen ja koordinointi sekä tuomareiden ja tuomioistuinten muun henkilöstön koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen. Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhanke ja sen tavoitteita tukeva täydennyskoulutusjärjestelmä ovat olleet merkittäviä

tuomareiden osaamiseen ja koulutukseen liittyviä pilottihankkeita, jotka on aikanaan palkittu kansainvälisillä ja kansallisilla palkinnoilla.

Varsinkin laatuhankkeen erikielisin julkaisuin esitellyt saavutukset ovat herättäneet huomiota maailmanlaajuisesti. Vuosina 1999 - 2002 Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan ja Rovaniemen hovioikeuden yhdessä toteuttama laaja-alainen ja pitkäjänteinen Pohjois-Suomen tuomarikoulu synnytti paljon tietoa ja kokemuksia sekä loi pohjan myös valtakunnallisen tuomareiden pätevyitymisjärjestelmän suunnittelua ja toteutusta varten. Jatkuvalle yhteistyölle on saatu vakiinnutettua vahvan vuorovaikutteiset ja monipuolisesti hyödyntävät toimintamuodot tuomioistuinten ja Lapin yliopiston välille.

Hovioikeuspiirin laatuhankkeen lisäksi Rovaniemen hovioikeudessa on laadittu yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa hovioikeuden laadunarviointijärjestelmä, jonka tarkoituksena on kokonaisvaltainen hovioikeuden toiminnan laadun arviointi ja kehittäminen. Järjestelmän puitteissa toiminnan laatua arvioidaan ja mahdollisia kehittämistarpeita selvitetään vuosittain. Myös tästä saatavia kokemuksia on mahdollista hyödyntää tuomioistuinvirastossa tuomioistuinten toiminnan kehittämisessä.

Julkisten palvelujen rakentaminen digitaalisiksi on asetettu yhdeksi Sipilän hallituksen strategisen ohjelman kärkihankkeeksi. Rovaniemen hovioikeus ja sen tuomiopiirin käräjäoikeudet ovat toimineet digitalisaation edelläkävijöinä ja kehittäneet sähköisen oikeudenkäynnin konseptin, jota ollaan siirtämässä valtakunnalliseksi malliksi. Rovaniemen hovioikeuspiirissä on edistytty jo pitkälle paperittoman oikeudenkäynnin ja asioinnin kehittämisessä.

Nämä hankkeet, jotka edelleen jatkuvat elinvoimaisina ja kehittyvät koko ajan, voitaisiin parhaiten hyödyntää alueellisessa yhteistyössä edellä mainittujen toimijoiden ja tuomioistuinviraston kesken. Todettakoon myös, että oikeusministeriö on tukenut pohjoisen laatutyötä ja tuomarikoulutusta sekä kannustanut näihin pilottihankkeisiin.

Sisäasiainministeriön hallinnon tietotekniikkakeskuksen, liikenteen turvallisuusviraston, sosiaali- ja terveysalan (Valvira) lupa- ja valvontaviraston sekä Tukesin kaivosyksikön toimintojen onnistuneet alueellistamiset ovat erinomaisena näyttönä tuloksekkaasta sijoittumisesta Rovaniemelle.

Mitkä tekijät kaupungissanne lisäisivät arvionne mukaan osaavan henkilöstön ja heidän perheidensä siirtymishalukkuutta?

Rovaniemen alueelliset vahvuudet ovat mm. hyvä saavutettavuus, monipuolinen koulutustarjonta, osaamisen korkea taso sekä viihtyisä elinympäristö. Rovaniemen vetovoimaisuus työ- ja asuinympäristönä on valtakunnan huippua. Asuntorakentaminen alueella on vilkasta; vuonna 2017 uusiin rakennuskohteisiin valmistui yhteensä lähes 700 asuntoa. Kasvava yritystoiminta kaupungissa on kansainvälistyneempää kuin maassa keskimäärin. Yliopisto ja kasvava turismi luovat kaupunkiin kansainvälistä ilmapiiriä. Rovaniemi on Lapin maakunnan keskus ja tarjoaa asukkailleen laajat sekä julkiset että yksityiset palvelut.

Korkeasti koulutetun, kielitaitoisen, sitoutuvan henkilöstön rekrytointi, edulliset ja viihtyisät toimitilat sekä kilpailukykyinen kustannustaso ovat olleet avaintekijöitä. Rovaniemi on Barentsin alueen keskus ja kansainvälinen, rajat ylittävä toiminta on jokapäiväistä.

Rovaniemelle edellä mainitut alueellistetut yksiköt ovat integroituneet vahvasti paikkakunnan tutkimus-, koulutus- ja työyhteisöihin. Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnalla on lisäksi vahvat yhteistyösuhteet koko valtakunnan tuomioistuimiin tutkimuksen sekä jatko- ja täydennyskoulutuksen toteuttajana.

Alueen kasvun avaimena on ollut Rovaniemen kaupungin ja Rovaniemen maalaiskunnan strateginen yhdistyminen vuoden 2006 alusta. Yhdistyminen on vahvistanut Rovaniemen asemaa Lapin maakuntakeskuksena ja erityisesti maakunnan hallinnollisena keskuksena. Soveltuvia valtion toimintoja on jatkossakin strategisesti edullista keskittää alueelle synergiaetujen saamiseksi.

Miten arvioitte työvoiman saatavuutta viraston palvelukseen kaupungissanne ja työssäkäyntialueella? Mitä viraston toiminnan kannalta merkityksellistä asiantuntijoiden (oikeustieteellinen, taloustieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen) ja sitä tukevan henkilöstön koulutusta kaupungissanne ja sen työssäkäyntialueella on tarjolla?

Rovaniemi on koulutuksen keskus Lapissa (Lapin yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin ammattiopisto), jonka kautta alueella on kattava ja monipuolinen koulutustarjonta. Lapin yliopisto on Euroopan unionin pohjoisin tiede- ja taideyliopisto. Yliopistossa opiskelee noin 4400 opiskelijaa, ja jopa viidennes aloittavista opiskelijoista on kansainvälisiä opiskelijoita. Yliopiston koulutus- ja tutkimusaloja ovat kasvatustieteet, oikeustiede, taideteollinen ala, yhteiskuntatieteet sekä pohjoiset ja arktiset kysymykset. Lapin yliopisto kouluttaa noin viidenneksen Suomen juristeista.

Lapin ammattikorkeakoulun osaamisalat ovat hyvinvointi, kauppa ja kulttuuri, matkailu sekä teollisuus ja luonnonvarat. Lapin ammattikorkeakoulu tarjoaa sekä räätälöityjä että valmiita koulutuspaketteja ja asiantuntijapalveluita yritysten ja yhteisöjen tarpeisiin. Erilaiset testaus- ja tuotekehitysympäristöt täydentävät asiantuntijoiden osaamista.

Aiemmat kokemukset alueellistamisesta osoittavat, ettei Rovaniemelle alueellistettuihin virastoihin ole ollut ongelmaa saada hyvää osaavaa ammattihenkilöstöä. Ammattilaisia on siirtynyt Rovaniemelle merkittävästi myös muualta Suomesta. Tuomioistuinviraston osalta näitä ongelmia ei myöskään ole nähtävissä.

Miten kaupunginne on saavutettavissa muualta Suomesta maanteitse, raideliikenteen avulla tai lentämällä?

Rovaniemen kaupungin saavutettavuus on erittäin hyvä. Rovaniemelle pääsee reittilennoilla Helsingistä, usealla junalla kaikkialta VR:n rautatieverkon ulottuvilta sekä bussilla ja autolla eri puolilta Suomea. Rovaniemen lentoasema on Suomen kolmanneksi vilkkain kenttä. Suoria lentoja Helsingin ja Rovaniemen välillä on 6-7 vuoroa vuorokaudessa. Rovaniemeltä on myös suoria lentoja talvisin joihinkin Euroopan kaupunkeihin. Lentoasema sijaitsee Napapiirillä 9 kilometrin etäisyydellä keskustasta. Rautateitse Rovaniemeltä kulkee suoria junavuoroja Ouluun, Kuopioon, Helsinkiin, Turkuun sekä Kemijärvelle.

Arvioitko kaupungissanne olevan tuomioistuinviraston toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiset toimitilat?

Tuomioistuinvirastolle on löydettävissä valmiit tarkoituksenmukaiset toimitilat Rovaniemen keskustasta. Valtio on keskittänyt omaa toimintaansa Pohjois-Suomen osalta osin mm. Ouluun, joten toimitiloja on saatavana aivan ydinkeskustassa lähellä muita alueella olevia tuomioistuimia ja virastoja. Rovaniemen kaupunki on käynnistämässä oman kaupungintalonsa peruskorjausta. Kaupunki pystyy tarjoamaan tarvittaessa tuomioistuinvirastolle peruskorjatut toimitilat 2020 luvun alussa.

Arvioitko tuomioistuinviraston sijoittumisen kaupunkiinne kasvattavan alueenne taloutta (tulotaso, työllisyys ja väestönkehitys)? Mikä on alueenne työllisyystilanne? Onko kaupunkinne rakennemuutosaluetta?

Rovaniemen asukasmäärä on noin 62 500 asukasta. Lisäksi alueella asuu noin 8000 opiskelijaa, joista osa ei ole kirjoilla Rovaniemellä. Väestönlisäys on ollut noin 300 henkilöä vuosittain. Asuntokuntien tulotaso on jonkin verran alempi, kuin koko maassa (asuntokunnan mediaantulo Rovaniemellä v. 2016 oli 29.472 € ja koko maassa vastaava luku oli 31.826 € / Tilastokeskus).

Työllisyysaste Rovaniemellä vuonna 2016 oli 62,9 %. Vuoden 2017 työttömyysasteen keskiarvo oli 13,3 %, joka on 2,2 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2016. Sekä nuorisotyöttömyys että pitkäaikaistyöttömyys laskivat vuonna 2017. Toimialoista kovimman kasvun saavutti matkailu. Sen vaikutukset näkyvät myös rakentamisessa, liikenteessä, kaupassa ja muissa palveluissa.

Tuomioistuinviraston sijoittuminen Rovaniemelle vahvistaisi merkittävästi alueella jo olevaa julkisoikeuteen perustuvaa osaamiskeskittymää. Alueellistamispolitiikan keskeisenä tavoitteena on nimenomaan vahvistaa olemassa olevaa osaamisklusteria entisestään synergian ja kehittämisdynamiikan luomiseksi kyseisessä toiminnassa. Tämä loisi tuomioistuinvirastolle nimenomaan Rovaniemellä erinomaisen toimintaympäristön ja menestymisen edellytykset valtakunnallisena yksikkönä. Muissa kaupungeissa vastaavaa klusteria ei käytännössä ole.

Alueellistamislainsäädännön tavoite on perustaa uusia organisaatioita pääkaupunkiseudun ulkopuolelle silloin, kun riittävää toimintaan liittyvää osaamista on olemassa. Tässä tilanteessa tuomioistuinviraston alueellistaminen on hyvin perusteltua. Lisäksi on huomioitava, ettei alueellistaminen voi perustua maantieteelliseen lähtökohtaan sijoittaa uusi virasto mahdollisimman lähelle pääkaupunkiseutua päivittäisen pendelöintimatkan puitteisiin.

Rovaniemellä 23.3.2018

Esko Lotvonen
kaupunginjohtaja